

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 460/2018-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. septembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Sabinov, zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Eva Mišíková, s. r. o., Partizánska 2, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Eva Mišíková, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a 4 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6 To 43/2017 zo 17. januára 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. mája 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4

ústavy a práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. d) dohovoru rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej aj „krajský súd“) sp. zn. 6 To 43/2017 zo 17. januára 2018 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“). Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 11. mája 2018.

2. Z obsahu podanej sťažnosti a k nej priložených príloh vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 57/2005 z 18. januára 2006 bol sťažovateľ uznaný vinným v bode 1 zo spáchania trestného činu lúpeže formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 k § 234 ods. 1 a 2 písm. b) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení účinnom do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný zákon“) a bol mu uložený úhrnný nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 8 rokov. Na základe včas podaných odvolaní krajský súd uznesením sp. zn. 3 To 35/2006 z 13. septembra 2006 zrušil napadnutý rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Okresný súd po vykonanom dokazovaní opätovne rozhodol rozsudkom sp. zn. 2 T 57/2005 z 8. júna 2007 tak, že sťažovateľa uznal vinným zo spáchania trestného činu lúpeže formou spolupáchateľstva a uložil mu úhrnný nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 13 rokov. Tento rozsudok bol napadnutý odvolaním, ktoré okrem sťažovateľa podali aj ďalší dvaja spolupáchatelia. Na verejnom zasadnutí konanom 8. septembra 2010 krajský súd rozhodol tak, že trestnú vec vo vzťahu k sťažovateľovi vylúčil na samostatné konanie.

O podanom odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd v konaní proti ušlému rozsudkom sp. zn. 3 To 45/2010 z 27. novembra 2014 tak, že zrušil napadnutý rozsudok okresného súdu z 8. júna 2007 vo výroku o vine a treste a sťažovateľa uznal vinným zo spáchania trestného činu lúpeže formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 k § 234 ods. 1 a 2 písm. b) starého Trestného zákona, uložil mu trest odňatia slobody v trvaní 6 rokov a zaradil ho do prvej nápravno-výchovnej skupiny.

Následne bol sťažovateľ na základe európskeho zatýkacieho rozkazu vydaný z Českej republiky na výkon trestu odňatia slobody do Slovenskej republiky, pričom Vrchný súd v Prahe uznesením sp. zn. 14 To 16/2017 z 23. februára 2017 podmienil

vydanie sťažovateľa jeho právom na vyslovenie nesúhlasu s výkonom uloženého trestu a dosiahnutím nového trestného konania za jeho prítomnosti. Z uvedeného dôvodu okresný súd uznesením sp. zn. 2 T 57/2005 z 13. septembra 2017 zrušil rozsudok krajského súdu z 27. novembra 2014, čím sa táto trestná vec dostala znovu do štádia rozhodovania o opravnom prostriedku.

Krajský súd opätovne vykonal nové konanie o odvolaní sťažovateľa za jeho osobnej účasti a napadnutým rozhodnutím zo 17. januára 2018 zrušil rozsudok okresného súdu z 8. júna 2007 vo výroku o vine a treste a sťažovateľa uznal vinným zo spáchania trestného činu lúpeže formou spolupáchateľstva, uložil mu trest odňatia slobody v trvaní 6 rokov a zaradil ho do prvej nápravno-výchovnej skupiny. Druhým výrokom sťažovateľa oslobodil spod obžaloby pre iný skutok, ktorý bol právne kvalifikovaný ako trestný čin krivej výpovede a nepravdivého znaleckého posudku, pretože tento skutok nie je trestným činom.

Napadnuté rozhodnutie krajského súdu bolo sťažovateľovi doručené 16. marca 2018 a jeho právnej zástupkyňi 19. marca 2018.

V súčasnosti je sťažovateľ vo výkone trestu na základe právoplatného napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

3. V ústavnej sťažnosti namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces sťažovateľ odôvodňuje arbitrárnosťou napadnutého rozhodnutia, pretože krajský súd „*v dvoch identických veciach rozhodol odlišne a svoj názorový posun žiadnym spôsobom neodôvodnil.*“. Podľa sťažovateľa krajský súd uznesením z 13. septembra 2006 zrušil napadnutý rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil preto, aby sa okresný súd vyrovnal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie, aby odstránil rozpory vo vzájomných výpovediach jednotlivých obžalovaných a svedkov a svoje rozhodnutie dostatočne odôvodnil. Okresný súd síce opätovne vykonal dokazovanie, v rámci ktorého sa však smerom k sťažovateľovi nevysporiadal so žiadnou okolnosťou, ktorú mu vytýkal krajský súd. Napriek tomu, že rozsudok okresného súdu z 8. júna 2007 trpel vo vzťahu k osobe sťažovateľa rovnakými vadami, krajský súd sa v napadnutom rozhodnutí stotožnil s odôvodnením okresného súdu. Podľa názoru sťažovateľa krajský súd v ďalších častiach odôvodnenia „*iba prerozprával*“ obsah výpovedí spolupáchateľov, a to

bez toho, aby sa ich vzájomným rozporom venoval. Sťažovateľ sa nestotožňuje s názorom krajského súdu v napadnutom rozhodnutí a následne v sťažnosti podrobne rozoberá jednotlivé výpovede spolupáchateľov a svedkov, pričom poukazuje na rozdiely medzi nimi. Taktiež poukazuje na skutočnosť, že všeobecné súdy sa vôbec nevysporiadali so skutočnosťou, či mal sťažovateľ vedomosť o zbrani, ktorá bola použitá pri lúpeži. Podľa sťažovateľa na základe vykonaného dokazovania nie je možné „*ani v náznakoch ustáliť moju vinu zo spáchania trestného činu lúpeže (maximálne tak uvažovať nad spáchaním trestného činu podieľníctva)*“.

Podľa názoru sťažovateľa krajský súd v rozpore s princípom právnej istoty, odkazujúc na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 564/2012, napadnutým rozhodnutím rozhodol o tej istej právnej otázke odlišne ako pôvodne uznesením z 13. septembra 2006, čo svedčí o svojoľnosti a arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia.

Sťažovateľ ďalej poukazuje na skutočnosť, že krajský súd nedodržel zásadu bezprostrednosti a nesprávne aplikoval ustanovenia zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení účinnom do 31. decembra 2005 o dokazovaní, pretože tým, že jeho vec bola krajským súdom vylúčená na samostatné konanie, mali mať spolupáchatelia procesné postavenie svedkov, a nie postavenie obvinených, teda na ich zápisnice z iného konania nebolo možné prihliadať, a preto sú ako dôkazy procesne nepoužiteľné. Navyše, vo veci napadnutého rozhodnutia konal iný senát. V tomto smere poukázal sťažovateľ na niektoré rozhodnutia všeobecných súdov, ktorými podopiera svoju argumentáciu. Sťažovateľ sa už v odvolacom konaní dožadoval vypočutia spolupáchateľov v procesnom postavení svedkov, na čo krajský súd neprihliadol, a teda nerozhodol o všetkých odvolacích dôvodoch sťažovateľa.

Podľa sťažovateľa k porušeniu práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces zaručených v ústave a dohovore došlo aj tým, že krajský súd mu uložil nepodmienečný trest odňatia slobody po trinástich rokoch od spáchania skutku, pričom pri ukladaní trestu nezisťoval jeho aktuálne pomery. Takéto rozhodnutie je podľa jeho názoru aj porušením práva na osobnú slobodu.

Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta aj porušenie práva na obhajobu zaručeného v ústave a dohovore orgánmi činnými v trestnom konaní.

4. Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu (spravodlivý proces) podľa čl. 46 ods. 1. ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, garantované čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, garantované čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 17.01.2018, č. k. 6To/43/2017-1241, porušené bolo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 17.01.2018, č. k. 6To/43/2017-1241 a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva [REDAKOVANÉ] náhradu trov konania, ktoré mu je Najvyšší súd Slovenskej republiky (správne má byť Krajský súd v Prešove, pozn.) povinný vyplatiť na účet Advokátskej kancelárie JUDr. Eva Mišíková. s.r.o., so sídlom... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

5. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má mať právo vylúčať alebo dať vylúčať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby.

8. Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

9. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd

nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri skúmaní podmienok konania o sťažnosti riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porovnaj II. ÚS 13/01, IV. ÚS 236/07, II. ÚS 521/2015, II. ÚS 855/2015, I. ÚS 222/2017). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť (m. m. III. ÚS 152/03, IV. ÚS 115/07, II. ÚS 607/2016).

10. Podľa sťažovateľa k porušeniu ním označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru malo dôjsť nesprávnym rozhodnutím krajského súdu a procesným postupom, ktorý mu predchádzal, pretože nerozhodol o všetkých odvolacích dôvodoch a v prípade nevypočutia spolupáchateľov ako svedkov, čo malo za následok vyhlásenie rozhodnutia v neprospech sťažovateľa.

11. Ústavný súd skúmal, či sťažovateľ mal, resp. stále má k dispozícii účinný opravný prostriedok alebo iný právny prostriedok, ktorý mu zákon účinne poskytuje na ochranu označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru a na použitie ktorého je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Ústavný súd vyjadruje názor, že takýmto účinným opravným prostriedkom je v danom prípade dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok podľa § 368 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Ústavný súd dospel k uvedenému záveru na základe príslušných ustanovení Trestného poriadku upravujúcich tento mimoriadny opravný prostriedok, a to najmä so zreteľom na okruh oprávnených osôb na jeho podanie, dôvody, prípustnosť a iné atribúty upravujúce podanie dovolania a rozhodovania o ňom (§ 368 a nasl. Trestného poriadku).

12. Podľa § 368 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie možno podať proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo ak boli porušené

ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371.

13. Podľa § 369 ods. 2 Trestného poriadku právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu môže dovolaním napadnúť z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 a) generálny prokurátor proti ktorémukoľvek výroku, b) obvinený vo svoj prospech proti výroku, ktorý sa ho priamo týka.

14. Podľa § 369 ods. 5 Trestného poriadku v prospech obvineného, s jeho výslovným písomným súhlasom, môže dovolanie podať aj príbuzný obvineného v priamom pokolení, jeho súrodenec, osvojiteľ, osvojenec, manžel alebo druh. Ak je obvinený mladistvý, osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony alebo osoba, ktorej spôsobilosť na právne úkony je obmedzená, môže i proti vôli obvineného za neho v jeho prospech podať dovolanie aj jeho zákonný zástupca alebo jeho obhajca.

15. Podľa § 370 ods. 1 Trestného poriadku ak sa dovolanie podáva v neprospech obvineného, možno ho podať do šiestich mesiacov od doručenia rozhodnutia súdu prokurátorovi. Ak sa dovolanie podáva v prospech obvineného, možno ho podať do troch rokov od doručenia rozhodnutia obvinenému; ak sa rozhodnutie doručuje obvinenému aj jeho obhajcovi alebo zákonnému zástupcovi, plynie lehota od toho doručenia, ktoré bolo vykonané najneskôr.

16. Podľa § 371 ods. 1 písm. c), g) a i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak sú splnené uvádzané zákonom stanovené podmienky (zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu, rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom, rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť).

17. Ústavný súd na základe uvedeného uzavrel, že podľa platnej právnej úpravy trestného konania pred všeobecnými súdmi sú ich závažné procesné pochybenia (vrátane

porušenia sťažovateľom označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru) dôvodom na podanie dovolania podľa § 368 a nasl. Trestného poriadku. Podľa zistenia ústavného súdu sťažovateľ túto zákonnú možnosť dosiaľ nevyužil.

18. V danej veci je potrebné uviesť, že označený mimoriadny opravný prostriedok umožňuje sťažovateľovi účinne namietať všetky závažné procesné pochybenia, a tým aj porušenie jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) a d) dohovoru. Z toho vyplýva, že je to v prvom rade všeobecný súd, ktorý je oprávnený aj povinný poskytnúť ochranu základným právam sťažovateľa, ktorých porušenie namieta, a nie ústavný súd v konaní o sťažnosti. Právomoc ústavného súdu je pri ochrane týchto základných práv každého účastníka konania pred všeobecným súdom iba subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (obdobne napr. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 64/02, I. ÚS 183/07). Uplatnenie právomoci ústavného súdu pri ochrane základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) dohovoru zároveň predpokladá, že všeobecné súdy neposkytnú ochranu základným právam v súlade s ústavno-procesnými princípmi, ktoré upravujú výkon ich právomoci ako opravných súdov.

19. Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, preto musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a pred tým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (II. ÚS 148/02, I. ÚS 178/2004, IV. ÚS 372/2010).

20. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale podľa zásady *ratio temporis* ju odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

21. Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. septembra 2018